

نام و نام خانوادگی: کاظم اخوان عارف
عنوان: عکاس
شماره شناسنامه: ۷۸۰۲۸
تاریخ تولد: ۱۳۳۸
تاریخ اعتبار: ۶۰/۱۳/۲۹
۵۷۳-۰۷

بخشیده است. خاطره‌های جانبازی و ایثارگری‌ها و شهامت‌های خود وی نیز همواره زیانزد هم‌زمانش بود، دوستانش او را «رزمنده عکاس» می‌نامیدند. یکی از ویژگی‌های عکاسی جنگ در مقایسه با فیلم مستند و سینمایی جنگی، ثابت بودن آن است که برخلاف فیلم در حرکت

نیست، به همین دلیل واقعیت‌ها و لحظات مختلف نبرد را بهتر به ما منتقل می‌کند. در نمایشگاه بزرگ عکس به مناسبت سومین سالگرد پیروزی انقلاب اسلامی، که در موزه هنرهای معاصر برگزار شد و در آن ۷۵ عکاس حرفه‌ای و غیر حرفه‌ای شرکت داشتند، بنا به آرای بازدیدکنندگان به خاطر صمیمیت و ویژگی‌های خاص و تأثیرگذار در ثبت صحنه‌های بدیع و استثنایی، اخوان مقام اول را کسب کرد. همچنین تعدادی از کارهایش در ویژه‌نامه منتشرشده توسط ستاد تبلیغات جنگ در ۲۲ بهمن سال ۱۳۶۱ که حاصل کار عکاسان حرفه‌ای جنگ بود، چاپ شد و در این میان یکی از عکس‌های استثنایی گرفته‌شده توسط او به‌عنوان طرح روی جلد آن انتخاب شد.

عکاس ۹۹ درصد تصاویر شهید چمران

علی فریدونی عکاسی که از همکاران اخوان است هم درباره‌اش می‌گوید: «از آنجایی که کاظم اخوان جزو نیروهای شهید چمران بود و به عکاسی نیز می‌پرداخت تقریباً ۹۹ درصد عکس‌های شهید چمران در جبهه‌ها متعلق به اوست. من در کنار کرخه با کاظم اخوان آشنا شدم، او آن زمان هنوز به خبرگزاری جمهوری اسلامی ایران نیامده بود و به‌عنوان رزمنده و عکاس در کنار شهید چمران فعالیت می‌کرد و پس از به شهادت رسیدن چمران به دلیل آشنایی که کمال خرازی مدیرعامل وقت خبرگزاری جمهوری اسلامی ایران با شهید چمران داشت و کاظم اخوان را هم کاملاً می‌شناخت از او دعوت کرد تا به‌عنوان عکاس خبرگزاری جمهوری اسلامی ایران که آن زمان نامش خبرگزاری پارس بود بیاید. ما عکاس علمی نبودیم. سیف‌الله صمدیان به‌عنوان استاد راهنمای ما بود و در هر عملیات واجب بود ما آنجا باشیم، در جنگ کار عملی را شروع کردیم، البته عکاسی را به‌صورت مختصر بلد بودیم ولی در جنگ آن را کامل تر کردیم. باین حال با توجه به اینکه زمان عکاسی اخوان فوق‌العاده کم بود، عکس‌هایی را ثبت کرد که به جرات جزو حرفه‌ای‌ترین و ماندگارترین عکس‌های تاریخ دفاع مقدس و بسیار ارزشمند و استثنایی است. اخوان در عملیات بیت‌المقدس هم عکس‌های بسیار خوبی از خرمشهر ثبت کرد.»

عشق، خون، زندگی

اخوان را در یک جمله می‌توان عکاس سه دنیای متفاوت اما درهم‌تنیده شده یعنی عشق، خون و زندگی دانست. در هر کدام از عکس‌های او حداقل یکی از این واژه‌ها به چشم می‌خورد، تصاویری که به‌اندازه واقعیت از لحظه‌های حقیقی می‌گویند که بعضی از آن‌ها هنوز که هنوز است برای چند لحظه مسحورتان می‌کند. نوع نگاه کاظم اخوان به جنگ، خاص است. در عکس‌های او، یک عکاسی بسیار قدرتمند و ارزشمند و نگاه کاملاً مستقیم را شاهد هستیم. حضور اخوان در صحنه‌های حساس خطوط مقدم و نقاط درگیری باعث تولیدات و آثار ارزشمندی شد که گویای زوایای مهمی از جنگ است، آثاری که

بخشی از آن‌ها توسط انجمن عکاسان دفاع مقدس جمع‌آوری و آرشیو بندی شده است. او سلاح بر دوش و دوربین در دست سنگر به سنگر پیش می‌رفت و زمان را در قاب عکس‌هایش متوقف می‌کرد. عکس‌های او به‌گونه‌ای است که حضورش را جلوتر از رزمندگان در خاک ریزها و جبهه‌ها نشان می‌دهد. در

آن زمان اخوان فیلم‌هایش را از مناطق جنگی به تهران می‌فرستاد تا در خبرگزاری «ایرنا» ظاهر و چاپ شده و در اختیار رسانه‌ها قرار گیرد و هر بار پس از چاپ عکس‌ها تعجب و تحسین همگان برانگیخته می‌شد. در مورد این هنرمند می‌توان با قطعیت گفت که چهره جوان، آرام و مصمم کاظم اخوان، روحیه پرشور و کنجکاو، نگاه جست‌وجوگر و هنرمندانه، شجاعت، سلحشوری و خستگی‌ناپذیری در تک‌تک عکس‌هایش دیده می‌شود. در هر تصویر بخشی از واقعه دفاع و حماسه ثبت و ماندگار شده است. گرچه در عکاسی خبری و مستند اهمیت سوژه به مراتب بیشتر از نگاه هنرمندانه و توجه به ترکیب‌بندی و زیبایی‌شناسی است اما در عکس‌های اخوان زاویه نگاه به سوژه در جهت تأثیرگذاری بیشتر و کادربندی‌های راحت نشان می‌دهد که او به جنبه‌های هنری هم کاملاً توجه داشته است. این ویژگی است که باعث شده تا او با خیلی از همکارانش متمایز باشد چرا ثبت در لحظه سوژه با حفظ قاب‌بندی مناسب و زاویه‌ای که هنرمندانه هم باشد کار هرکسی نیست اما اخوان در چندین و چند فریم نشان داد که به‌خوبی از عهده این جریان هم برآمده. به همین دلیل است که خیلی از عکس‌های او در عین دل‌خراش بودن سوژه چشم‌نواز هم هستند، چشم‌نوازی که مدیون تکنیک و سبک و سیاق این هنرمند است. در اصل قاب‌بندی نهایی عکس‌های اخوان به شکلی است که خیلی اوقات انگار ساعت‌ها برای ثبت آن وقت گذاشته و با برنامه و آزمون و خطا بهترین انتخاب ممکن را انجام داده، این در حالی است که اغلب آن عکس‌ها در آشفته‌بازار شرایط و در دل اتفاقات غیرقابل‌پیش‌بینی ثبت و ضبط شده‌اند.

قصه‌ای که پایان ندارد

اماداستان زندگی کاظم اخوان در نهایت بعد از حضور در جبهه‌ها گرفتار پایان نامعلومی شد. اخوان چهاردهم تیرماه ۱۳۶۱ به همراه حاج احمد متوسلیان فرمانده لشکر ۲۷ محمد رسول‌الله (ص)، سید محسن موسوی کردار سفارت ایران در بیروت و تقی رستگار مقدم توسط فالانژهای وابسته به رژیم صهیونیستی ربوده شدند. ماجرا از این قرار است که تیر ۱۳۶۱ بود که رژیم صهیونیستی به لبنان حمله گسترده زمینی، هوایی و دریایی کرد. اخوان تصمیم گرفت به لبنان برود و از آنجا عکاسی کند. او این بار می‌خواست با دوربینش اشغالگران صهیونیست را نشانه برد و با به تصویر کشیدن مقاومت مردم فلسطین و لبنان، چهره جنایتکار اسرائیل را به دنیا نشان دهد اما قبل از ورود به بیروت، در پست بازرسی نیروهای فالانژ وابسته به صهیونیست‌ها، در ۱۴ تیر همان سال، در توطئه مشترک صهیونیست‌ها و فالانژها ربوده شد و از آن تاریخ تاکنون، وضعیت حیاتی‌اش نامعلوم است. این عکاس هنرمند مشهدهی به همراه احمد متوسلیان به این سفر بی‌بازگشت رفت که سرنوشت مشترکی پیدا کردند. هنوز همه دوستانش چشم‌انتظار خبری از او و همراهانش هستند. باین حال این روزها از این هنرمند رزمنده با عنوان جاویدالاثرباد می‌کنند.

سعید صادقی

سعید صادقی عکاس و مدیر فیلم‌برداری سینما و تلویزیون ایران است. سعید صادقی در سال ۱۳۸۵

«نشان شجاعت» و در سال ۱۳۸۶ «نشان درجه یک هنری» شورای انقلاب فرهنگی را از آن خود کرد. عکس‌های او همواره مورد توجه بوده‌اند و طی یکی دو سال گذشته نمایشگاه‌هایی برای پیدا کردن آدم‌هایی که از آن‌ها عکاسی کرده برگزار و سرنوشت آن‌ها را دنبال کرده است.

احمد ناطقی

احمد ناطقی عکاسان مشهور در جنگ ایران و عراق است. او از سال ۱۳۶۲ به‌عنوان رئیس اداره عکس خبرگزاری

جمهوری اسلامی، عکاسی حرفه‌ای را آغاز کرد و در طول دوران جنگ ایران و عراق به‌عنوان یکی از عکاسان مشهور جنگ، آثار زیادی را به ثبت رساند. عکس‌های منحصر به فرد او از بمباران شیمیایی حلبچه او را به شهرت رساند. تندیس یادمان حلبچه از عمر خاور بر اساس عکسی از او ساخته شده است.

جاسم غضبان پور

جاسم غضبان پور عکاسی مستند اجتماعی شروع و از همان ابتدا تلاش در ثبت اوضاع و احوال

مردم زادگاهش کرد. او فعالیت خود را با عکاسی از وقایع انقلاب اسلامی ادامه داد. بعدها با شروع حمله عراق به ایران عکاسی از جنگ را آغاز کرد و تا پایان جنگ به‌عنوان عکاس در جبهه‌ها فعالانه حاضر بود. عکاسی از خرمشهر بعد از بازپس‌گیری آن از نیروهای بعثی عراقی و عکاسی از تهران و وقایع مربوط به دوره موشک‌باران (سال ۱۳۶۷) را می‌توان به‌عنوان فعالیت‌های شاخص او در دهه ۱۳۶۰ شمسی دانست.

